

142. Hajdúszoboszló határa

(Hajdú-Bihar megye) B, V, Sza

2008 tavaszán a település több pontján végeztünk megelőző feltárást.

Fogthüylapos: A terepbejárás alapján kijelölt lelőhelyen március 3–22. között dolgoztunk. A nyesett felszín alapján a feltárt nyomvonalszakasz D-i végén tovább humuszoltattunk, így a lelőhelyünk összenyílt a mellette lévő Fogthüylapó nevű lelőhellyel. Összesen 42 objektumot találtunk, melyek nagy része kisméretű, sekély, kerek gödör, kevés leletanyaggal. A gödrökön kívül egy kutat, egy körárkos temetkezést(?), és néhány épület alapjait találtuk meg. Az épületek közül csak egy kis, kerek esett teljesen a nyomvonalba, a többi négynek csak felét-harmadát sikerült eddig feltárni. A lelőhely közepén egy 11 gödörből álló komplexumot tártunk fel, leletanyaga mindnek vaskori volt.

Egy bronzkori gödrön kívül, az összes feltárt objektum vaskori. A leletanyag nagy része kerámia, kézzel készült, nagyméretű fazekak oldaltöredékei. Találtunk még néhány kődarabot és állatcsonttöredékeket.

Hegyesi-útfél: Április 2–30. között dolgoztunk ezen a lelőhelyen, melyen ÉK–DNy-i irányba fut keresztül a nyomvonal. Egy római császárkori lelőhelyet tártunk fel. A terület É-i részén körárkos sírok voltak, míg a délin kerek tárológödrök és két épület alapjai. Az összes sír bolygatott volt, csontanyagot alig találtunk. A sírok betöltésében nagyon sok gyöngyöt, egy ép csuprot, két bronzfibulát és egy átfúrt bronzpénzt találtunk. Az előkerült leletek nagy része nem eredeti helyén volt, hanem a bolygatásnál szóródott szét. Három sír körül feltártuk az azokat kerítő körárkot. A településnek két hosszú, téglalap alakú házát és több méhkas alakú tárológödört tártunk fel, összesen 64 objektumot. Az előkerült leletanyag nagy része kerámia, de sok állatcsontot és kőtöredéket is találtunk.

Jamriska-tanya: A március 22. és április 1. között feltár 40 objektum nagy része kerek, méhkas alakú gödör volt. Rajtuk kívül 3 épületet, 1 cölöplyukat és 2 bizonytalan rendeltetésű árkot tártunk fel. Az épületeknél rábontottunk a szelvényfalán kívül eső részre is. Az összes feltárt objektum szarmata; a leletanyag nagy része kerámia, de előkerült néhány kő- és vastöredék is.

SZABÓ LÁSZLÓ

143. Halászi határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, Rő, Á, Kk, Kú

2008. márciusban helyszíni szemlét tartottam a település fejlesztésre kijelölt területein.

Felső-Herések: A község É-i szélén, a Révai utca folytatásában a településről kivezető földút K-i oldalán lévő nagyjából négyzet alakú területen 14–16. sz. közé keltezhető kerámiatöredékeket, valamint néhány újkori cserepet találtam. A leletanyag szórványosan jelentkezett, a legnagyobb intenzitást a vizsgált terület középső részén érte el, ahol a felszín kissé kiemelkedik. A leletek

D-i irányban a belterület széléig jelentkeztek, É felé az itt haladó dűlőúton túl már nem kerültek elő. A lelőhely már ismert: Aszt Ágnes 2001-ben helyszíni szemle során késő középkori leletanyagot gyűjtött.

Kisnégyes: A Maglyai-földektől D-re, egy hajdani folyómeder déli oldalán jelentékeny magasságú domb emelkedik ki a környezetéből. A kiemelkedés felszínén szórványosan apró kavicsos és csillámos soványítású Árpád-kori és szürke redukált égetésű késő középkori cseréptöredékeket gyűjtöttem. A leletanyag mintegy 100×50 m nagyságú területen szóródott.

Maglyai-földek: A község belterületének K-i szélén, a Dunasziget felé vezető műút D-i oldalán újkori cserepek mellett késő középkori kerámiatöredékeket találtam. A nem nagy intenzitással jelentkező leletanyag zöme jellegtelen oldaltöredék, de előkerült több edényperem- és fültöredék is. Bejártam a műút É-i oldalát is, ahol szintén találtam néhány apró cserépdarabot. A felszíni telepnyom több száz méter hosszan követhető az országút két oldalán.

TAKÁCS KÁROLY

144. Harka, Kereszt-földek

(Győr-Moson-Sopron megye) V

2008. június 18-tól folyamatos régészeti megfigyelést végeztünk Harka külterületének D-i részén, a településtől NyDNy-ra, ahol egy nagy kiterjedésű lakópark létesítését tervezik. A szakfelügyelet egyelőre az építési munkálatokat megelőző csatornázás közműarkainak megfigyelésére terjedt ki. A terület alacsony fekvésű, részben a Gidapatak árterébe esik, magas talajvízszinttel. A már kiásott közműarkok falában összesen 7 régészeti jelenséget észleltem, köztük 2 félig földbe mélyített házhelyet, 3 cölöphelyet és 2 gödröt. Meglehetősen koncentráltan helyezkedtek el, a fővezeték ÉK-i végénél, valamint annak mintegy 20 m sugarú környezetében DNy felé. Leletanyagot csupán a kiszedett földből tudtam gyűjteni, konkrét összefüggés nélkül és kis mennyiségben. Elsősorban kerámiatöredék és állatcsont került elő, de patics- és egy vassalakdarab szintén jelentkezett. A leletek alapján a települést a vaskor kései időszakára keltezhetjük. A lelőhely kiterjedése egyelőre nem állapítható meg, feltételezhető, hogy kapcsolatban áll Gömöri János 1981-es helyszíni szemléje során a Nyéki utca 110. alatt dokumentált 3. sz. lelőhellyel,²⁰ valamint esetleg az 1959-ben, a nyugatabbra található tsz istállónál Nováki Gyula által azonosított 5. sz. lelőhellyel.²¹

POLGÁR PÉTER

145. Hejőbába, Szakáldi út 19.

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő

2008. március 18-án helyszíni szemlét végeztünk a község belterületén, ahol a tulajdonos jelentette, hogy

20 SM Rég Ad. 602.

21 SM Rég Ad. 178.

a telke végében régészeti leleteket talált. A helyszínen megállapítottuk, hogy a kert végében húzódó Kis-ér partján egy nagyjából É-D-i irányú, hosszan elnyúló kis dombvonulat figyelhető meg, amely a szomszédos telkeken is áthúzódik, érinti azokat. A begyűjtött leletanyagban sok a durva kerámia, de jellegzetes, bebökődött díszű és formájú kis badeni bögrét is mutatott a tulajdonos. A szántásban további kerámiát és obszidiánt, valamint kovapenge-töredéket is találtunk.

Koós JUDIT

146. Hejőpapi, Darvas-föld

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) LT

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Múzeumi Igazgatóság 2008. december 2–4. között régészeti megfigyelést végzett a kavicsbánya-bővítést megelőzően. Négy kutatóárkot nyitottunk különböző hosszúságban, 2,5 m szélességben. A régészeti jelenségek, illetve leletanyag csak a két árokban jelentkezett. A K-i árokban mindössze egy őskori edény maradványait találtuk, melyet objektumhoz nem lehetett kötni. Régészeti objektumok kizárólag csak a Ny-i árokban kerültek elő, annak is csak a D-i végpontjától számított 43 m-en belül. Illetve szórványcserép formájában, a D-i végpontjától számított 58 m-nél is észleltünk elpusztult régészeti jelenségre utaló nyomot. A Ny-i árok D-i végében értékelhető régészeti jelenséget tártunk fel, melyek kelta kori településre utaltak. Közülük 5 egyszerű terménytároló gödör volt, ezekből 2 az árok metszetsfalában jelentkezett. A 4. és 7. sz. jelenségek pedig egy tűzhely és a hozzá tartozó hamusgödör volt, melyről megállapítottuk, hogy csak néhányszor lehettek használatban. A kelta település nagyobb része a vizsgált területtől D-re, DNy-ra, illetve Ny-ra helyezkedhet el. A lelőhelynek tehát az ÉK-i sarkát érintettük árkaikkal, Ny-i és D-i kiterjedéséről jelenleg információkkal nem rendelkezünk.

MAKOLDI MIKLÓS

147. Hejőpapi, megyei hulladéklerakó

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő

2008. március 14-én helyszíni szemlét végeztünk a területen (Hrsz.: 073/5), ahol regionális hulladéklerakó megépítését tervezték. A Herman Ottó Múzeum a beruházáshoz kapcsolódó hatástanulmányt 2004-ben készítette el.²² Az akkori bejárás időpontjában azonban a terület fedett volt, így a régészeti lelőhelyekre vonatkozó adatok bizonytalanok voltak. A terület a már üzemelő hulladéklerakó (Hrsz.: 073/1) szomszédságában, attól közvetlenül K-re található. A tervezett beruházás É-i részén elhelyezkedő ÉNy-DK-i irányú dombhát felszínén csupán egy paticsdarabot találtunk. A terület DK-i sarka közelében egy új lelőhelyet találtunk. Egy, a környező felszínből nagyjából 1

m-re kiemelkedő, NyDNy-KÉK-i irányú platón kör alakú, 130×80 m-es területen elszórtan közepes mennyiségű őskori kerámiatöredéket találtunk. A lelőhely iránya feltehetően a plató irányával egyezik meg.

CSENGERI PIROSKA

148. Hejőpapi, megyei hulladéklerakó

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) LT

A Hejőpapi határában található (Hrsz.: 073/5) hulladéklerakó bővítése négy régészeti lelőhelyet érint. Ezek közül először a 3. számút tártuk fel 2008. június 2. és július 1. között. A helyszín egy megközelítően É-D-i dombhát, ezért a kutatóárkokat K-Ny-i irányban húztuk ki. Régészeti jelenségek csak a dombhát legmagasabb részén jelentkeztek: Itt összességében egy 50×80 m-es területen került elő a legtöbb régészeti jelenség. A dombhát tetején jelentkező régészeti jelenségek közül 8 kelta temetkezés, 2 ismeretlen korú telepjelenség és 1 legújabb kori telepjelenség volt. A telepjelenségek kisméretű, kerek gödrök voltak, leletanyagot nem tartalmaztak.

A kis sírszámú kelta temető igen szép és gazdag leletanyaggal jelentkezett. A temető minden valószínűség szerint teljesen feltárt (a szélső sírok körül 20 m-es biztonsági sávot kutattunk). Az É-D irányú dombhát gerincén helyezkedtek el a sírok, a dombhát tetején, illetve annak D-i lejtőjén. A temető hajdan több sírból állhatott, számos temetkezés pusztulhatott el. A mélyebb sírok átvészelték az évszázadok viharait, de ezek betöltése is a legtöbb esetben tiszta homok volt – így feltárásukat lehetetlen volt érzékelni, sajnos csak akkor találtuk meg őket, mikor a nyelés során a gép megsértette az edénymellékletek peremét.

A két legmélyebben elhelyezkedő sír kialakításában elüt a többitől. Az 5. és 7. sz. síroknak már viszonylag hamar jelentkezett a feltárás és sötétebb betöltésük egyértelműen megkülönböztethető volt a sárga folyami homoktól. Gödrük négyzetes, illetve téglalap alakú volt, mélységük a mai felszíntől számítva is megközelítette a 2 m-t. Tájolásuk ÉÉNy-DDK volt. Egyértelműen szórt hamvasak voltak – hasonlóan a többi sírhoz – kivételt csak a 8. sz. sír jelentett, mely csontvázas temetkezés. A temető birituális. Általánosan jellemző a sírokra, hogy azokba nagyrészt rosszul égetett sírkerámiát helyeztek, eltekintve egy-két jól égetett edénytől. A sírok egymáshoz való elhelyezkedése nem mutat különösebb rendszert, a temetkezések egymástól 8–15 m-re feküdtek; ugyanakkor találtunk két olyan „sírpart”, amelyek egymás közelében, de legalább 1 m-es szintkülönbséggel feküdtek (3–8. sz., 5–6. sz. sírok). A temető az elsődleges megfigyelések alapján a Kr. e. 3–2. századra keltezhető, tehát a K-i kelta kulturális koiné időszakára. A leletanyagban a változatos edényeken kívül hólyagos láb- és karperecek, bronzékszerek, bronz- és vasfibulák, vasollók, vaskés voltak.

MAKOLDI MIKLÓS

22 HOM Rég. Ad.: 3640-04.